

INFORME SOBRE LA SEGURETAT PRIVADA A CATALUNYA

JUNY 2016

SÍNDIC

EL DEFENSOR
DE LES
PERSONES

INFORME SOBRE LA SEGURETAT PRIVADA A CATALUNYA

SÍNDIC

EL DEFENSOR
DE LES
PERSONES

Síndic de Greuges de Catalunya

1a edició: Juny de 2016

Informe sobre la seguretat privada a Catalunya.

Maquetació: Síndic de Greuges

Imprès sobre paper ecològic

Disseny original: America Sanchez

Foto portada: © Pixabay

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ	5
2. PRIMERES ACTUACIONS DEL SÍNDIC DE GREUGES	7
3. EL SECTOR DE LA SEGURETAT PRIVADA A CATALUNYA	9
4. MARC JURÍDIC	11
4.1. L'ESTATUT D'AUTONOMIA DE 2006	11
4.2. LA NORMATIVA ESTATAL: LA LLEI 5/2014	11
4.3. EL PAPER DE LA GENERALITAT	13
5. PRINCIPALS PROBLEMES DETECTATS	15
6. RECOMANACIONS I PROPOSTES	17

1. INTRODUCCIÓ

La seguretat privada és un sector amb moltes possibles afectacions pel que fa a la garantia dels drets de les persones. És evident que hi ha àmbits d'actuació de la seguretat que han de ser prestats en exclusiva per l'Administració pública. Però no és menys cert que les persones cada vegada més sovint es relacionen en la seva vida quotidiana amb la seguretat privada: quan passen un control en un aeroport, quan volen accedir a determinats locals públics o privats, quan contracten un sistema d'alarma, quan poden ser gravades per un sistema de videovigilància, quan volen accedir als serveis d'un detectiu privat. En tots aquests camps la Generalitat de Catalunya exerceix diverses competències, reconegudes en l'Estatut d'autonomia de 2006 i recollides en la recent Llei estatal 5/2014, de 4 d'abril, de seguretat privada.

Les persones han de veure igualment protegits els seus drets tant quan es relacionen amb els cossos i les forces de seguretat, que són públics per definició, i que poden ser Policia de Catalunya (Mossos d'Esquadra i policies locals) o dependre de l'Estat (Cos Nacional de Policia i Guàrdia Civil), com quan es relacionen amb algun servei de seguretat privada. No és positiu per a ningú que en el segon cas hi hagi una percepció ciutadana que les garanties de drets de les persones queden minvades o són més difícils d'exigir. Els primers interessats que això no sigui així són les empreses de seguretat privada i els seus mateixos treballadors. I la garantia que aquests drets es respectin s'ha de derivar d'unes condicions laborals dignes, de la correcta formació dels treballadors i del fet que les empreses acreditades no es vegin

afectades per casos d'intrusisme que es produeixen d'una manera massa freqüent. L'objectiu d'aquest informe no és elaborar una radiografia exhaustiva de tota la problemàtica que afecta la seguretat privada, que és extensa i variada, sinó fer un seguit de recomanacions que puguin incidir en la millora de la prestació d'aquests serveis, tenint sempre present la finalitat del Síndic de Greuges de vetllar per la protecció i la defensa dels drets i les llibertats reconeguts en la Constitució, l'Estatut i en les normes de desplegament corresponents.

D'altra banda, en el procés de definició d'un model català de seguretat, basat en la seguretat pública i en el paper del Cos de Mossos d'Esquadra i de les policies locals, és indispensable trobar un lloc per a una seguretat privada que ha de col·laborar amb la seguretat pública i ha d'estar supervisada per aquesta.

Per elaborar l'informe s'han mantingut reunions, durant els mesos de setembre i octubre de 2015, amb una àmplia representació dels sectors afectats: la Generalitat de Catalunya, en concret el Departament d'Interior i l'Institut de Seguretat Pública de Catalunya; representants d'empreses de seguretat (Associació Catalana d'Empreses de Seguretat, Foment del Treball, Securitas); sindicats (CCOO i UGT), administracions contractants (Federació de Municipis de Catalunya, Associació Catalana de Municipis i Comarques, Ajuntament de Barcelona, Diputació de Barcelona) i empreses contractants com TMB (Transports Metropolitans de Barcelona). A partir d'aquí s'ha confeccionat aquest diagnòstic que vol proporcionar al Síndic de Greuges noves possibilitats d'exercir les seves competències amb relació a la seguretat privada.

2. PRIMERES ACTUACIONS DEL SÍNDIC DE GREUGES

El Síndic de Greuges, d'acord amb el que estableix l'article 78 de l'actual Estatut d'autonomia i el que regulen els articles 3 i 4 de la Llei 24/2009, de 23 de desembre, del Síndic de Greuges, supervisa l'activitat de l'Administració de la Generalitat, la dels organismes públics o privats vinculats o que en depenen, de les empreses privades que gestionen serveis públics o acompleixen activitats d'interès general o universal o activitats equivalents de manera concertada o indirecta i la de les altres persones amb un vincle contractual amb l'Administració de la Generalitat i amb les entitats públiques que en depenen; també supervisa l'activitat de l'Administració local de Catalunya i la dels organismes públics o privats vinculats o que en depenen.

Els fonaments que justifiquen una actuació del Síndic en el camp de la seguretat privada són prou sòlids: en tot cas, el recent Informe, d'octubre de 2015, "Els serveis d'interès general a Catalunya. El paper del Síndic de Greuges en la defensa de l'interès general", elaborat pel professor Carles Ramió, amb la

col·laboració de Marcos Efrén Andrés Sánchez, per encàrrec del mateix Síndic, considera la seguretat privada com una activitat privada que és clarament un servei d'interès general i hauria de ser objecte d'atenció del Síndic de Greuges.

És, doncs, evident que el Síndic de Greuges pot supervisar l'activitat de la Generalitat amb relació a les seves competències en matèria de seguretat privada, i també les relacions de l'Administració local en aquest àmbit, i la prestació del servei per part de les empreses privades de seguretat i el seu personal.

Per aquest motiu, el director de Consum i Territori del Síndic de Greuges ha mantingut diversos contactes amb els sectors implicats. En data 8 d'abril de 2015 va tenir lloc una reunió a la seu de la institució, en què es va analitzar la situació de la seguretat privada a Catalunya i es va informar de la voluntat del Síndic de Greuges d'elaborar aquest informe. El 30 de novembre del mateix any va tenir lloc una segona reunió, en què es van exposar les línies generals del contingut de l'informe i es van recollir els suggeriments exposats pels sectors implicats. El 12 de gener de 2016, en una nova reunió, es va donar per tancat l'informe.

3. EL SECTOR DE LA SEGURETAT PRIVADA A CATALUNYA

Tal com s'ha indicat, el sector de la seguretat privada és ampli i divers. Una dada que no engloba tot el sector però que és indicativa del volum d'activitat que representa és el nombre de vigilants de seguretat l'any 2015, que és de 12.537 (segons dades actualitzades de la Generalitat de Catalunya). Més enllà dels vigilants de seguretat, les persones vinculades al concepte de seguretat privada s'apropen a les 14.000. Es poden comparar aquestes xifres amb els aproximadament 16.650 mossos d'esquadra, els 10.700 policies locals repartits en 213 cossos que depenen dels municipis, i els 6.600 membres dels cossos i les forces de seguretat de l'Estat presents a Catalunya.

Aquestes són les dades principals referides a l'any 2015 cedides per la Subdirecció General de Seguretat Interior del Departament d'Interior: Les empreses de seguretat que treballen a Catalunya són 320, de les quals 196 tenen domicili social i àmbit d'actuació limitat a Catalunya. Hi ha 205 departaments de seguretat declarats, cadascun dels quals té almenys un director de seguretat al capdavant. Hi ha 64 caps de seguretat que treballen a les 82 empreses de seguretat (estatals o autonòmiques) que presten serveis de vigilància a Catalunya. El nombre de guardes rurals és de 269. Els detectius són 347. Hi ha 101 centrals receptores d'alarmes (estatals o autonòmiques) amb connexions a Catalunya. El nombre de connexions d'alarmes a centrals receptores d'alarmes és de 319.646. Catalunya disposa de 132 centres de formació homologats.

Per tenir una visió més global de la importància d'aquesta activitat, cal tenir present que segons dades de l'estudi *Seguridad privada en España. Estado de la cuestión. 2012*, elaborat per ESYS (Fundación Empresa, Seguridad y Sociedad), a l'Estat espanyol, l'any 2011 hi havia 89.750

vigilants de seguretat privada (ràtio d'1/525 habitants), per 238.272 agents de seguretat pública. A Alemanya (1/484), a França (1/437) i al Regne Unit (1/170), el nombre de vigilants privats és més elevat. En canvi, a Itàlia (1/1.260) disposen de menys vigilants per habitant. A Suècia, amb 9 milions d'habitants, una mica més que Catalunya, la ràtio és d'1/467. A Catalunya, amb 7.500.000 habitants, la ràtio seria d'1/600. Pel que fa a les dades econòmiques, el mateix informe assenyala que, segons l'estudi de DBK *Compañías de Seguridad 2011*, la facturació del sector de la seguretat privada física l'any 2010 va ser de 4.250 milions d'euros. Els serveis de vigilància representaven el 65 % del mercat; els sistemes de seguretat, el 27 %, i el transport de fons, el 8%, tot i que cal tenir present que en els darrers anys la crisi econòmica també ha afectat aquest sector.

A Catalunya, les dades sobre l'activitat de la seguretat privada de què disposa la Generalitat són limitades, ja que una part d'aquesta activitat es comunica tan sols a l'Administració de l'Estat. Segons es desprèn de l'Informe 2012 sobre la seguretat a Catalunya, les dades es referien a les que les empreses estan obligades a comunicar a la Generalitat i a les obtingudes a partir de l'activitat inspectora. Aquestes empreses van ser 187, l'any 2011. Les comunicacions d'aquell any van ser 37.171 (per 31.179 l'any 2010). L'activitat inspectora es va concretar en 2.585 actuacions, de les quals un 60 % van ser en establiments obligats a disposar de serveis de seguretat; un 37%, en serveis, i un 3%, en empreses. El Pla de seguretat de Catalunya 2014-2015 informa que de les 2.700 inspeccions de l'any 2013, en un 83'5 % dels casos no es va detectar cap infracció.

Segons l'Informe sobre la seguretat 2012, l'any 2011 es van autoritzar 11 serveis d'escorta i 27 prestacions de serveis armats. Aquell mateix any es van registrar 28.313 avisos d'alarma d'origen CRA.

4. MARC JURÍDIC

4.1. L'ESTATUT D'AUTONOMIA DE 2006

L'article 163 (seguretat privada) de l'Estatut d'autonomia de Catalunya de 2006 estableix que “correspon a la Generalitat l'execució de la legislació de l'Estat en les matèries següents:

- a) L'autorització de les empreses de seguretat privada que tenen llur domicili social a Catalunya i l'àmbit d'actuació de les quals no ultrapassa el territori de Catalunya.
- b) La inspecció i la sanció de les activitats de seguretat privada que s'acompleixen a Catalunya.
- c) L'autorització dels centres de formació del personal de seguretat privada.
- d) La coordinació dels serveis de seguretat i investigació privades amb la Policia de la Generalitat i les policies locals de Catalunya.”

Les competències de la Generalitat, com que només són executives, certament són limitades, però hi ha un cert marge d'actuació si es fa una interpretació favorable de la normativa. El mateix Estatut especifica en l'article 112 que en l'àmbit de les competències executives correspon a la Generalitat la potestat reglamentària, que comprèn l'aprovació de disposicions per a l'execució de la normativa de l'Estat, i també la funció executiva, que en tot cas inclou la potestat d'organització de la seva pròpia administració i, en general, totes les funcions i activitats que l'ordenament atribueix a l'Administració pública. En aquest sentit l'actual membre del Consell de Garanties Estatutàries, Àlex Bas (*L'avantsala de l'Estatut. L'autogovern de Catalunya a la llum de la seguretat pública*. 1978-2006. Institut d'Estudis Autònoms, 2009), conclou que, d'acord amb l'article 122 esmentat, “romandria una capacitat potencial reglamentària no estrictament organitzativa”.

D'altra banda, la Llei 10/2007, de 30 de juliol, de l'Institut de Seguretat Pública de Catalunya, en l'article 3.6 estableix que l'Institut “pot realitzar activitats de formació

prèvia i de formació permanent del personal de la seguretat privada, d'acord amb la legislació”. Aquest article va ser modificat per la Llei 11/2011, de 29 de desembre, de reestructuració del sector públic per a agilitar l'activitat de l'administrativa, que atribueix al Departament d'Interior la facultat d'autoritzar els centres de formació del personal de la seguretat privada, que fins llavors corresponia a l'ISPC. I l'article 4.7 estableix que, “com a requisit per autoritzar i homologar els centres de formació de seguretat privada, els responsables i el personal docent d'aquests centres han de fer obligatòriament cursos específics de formació i reciclatge impartits per l'ISPC”. Per aquest motiu l'article 16 de la mateixa Llei crea la Comissió de Relacions amb Entitats, Centres i Professionals de Seguretat Privada, com a òrgan col·legiat de participació institucional de caràcter complementari i consultiu.

4.2. LA NORMATIVA ESTATAL: LA LLEI 5/2014

La recent Llei de l'Estat 5/2014, de 4 d'abril, de seguretat privada, ha derogat la Llei 23/1992, de 30 de juliol.

Val la pena recordar que, segons l'article 5, constitueixen activitats de seguretat privada:

- a) “La vigilància i protecció de béns, establiments, llocs i esdeveniments, tant públics com privats, així com de les persones que puguin ser-hi.
- b) L'acompanyament, la defensa i la protecció de persones físiques determinades, incloses les que tinguin la condició legal d'autoritat.
- c) El dipòsit, la custòdia, el recompte i la classificació de monedes i bitllets, títols, valors, joies, metalls preciosos, antiguitats, obres d'art o altres objectes que, pel seu valor econòmic, històric o cultural, i expectatives que generin, puguin requerir vigilància i protecció especial.
- d) El dipòsit i la custòdia d'explosius, armes, cartutxeria metàl·lica, substàncies, matèries, mercaderies i qualssevol objectes que per la seva perillositat necessitin vigilància i protecció especial.

e) El transport i la distribució dels objectes a què es refereixen els dos paràgrafs anteriors.

f) La instal·lació i el manteniment d'aparells, equips, dispositius i sistemes de seguretat connectats a centrals receptores d'alarmes o a centres de control o de videovigilància.

g) L'explotació de centrals per a la connexió, recepció, verificació i, si s'escau, resposta i transmissió dels senyals d'alarma, així com la monitorització de qualssevol senyals de dispositius auxiliars per a la seguretat de persones, de béns mobles o immobles o de compliment de mesures imposades, i la comunicació a les forces i cossos de seguretat competents en aquests casos.

h) La investigació privada en relació amb persones, fets o delictes només perseguibles a instància de part.”

El mateix article especifica que les activitats relacionades en els apartats a) i g) únicament les poden prestar empreses de seguretat privada, sense perjudici de les competències de les forces i cossos de seguretat, i que els despatxos de detectius poden prestar, amb caràcter exclusiu i excloent, serveis sobre l'activitat definida a l'apartat h).

L'article 13 defineix les competències de les comunitats autònomes:

a) “L'autorització de les empreses de seguretat privada i de les seves delegacions, així com la recepció de la declaració responsable per a l'obertura dels despatxos de detectius privats i de les seves sucursals, quan, en tots dos casos, tinguin domicili a la comunitat autònoma i el seu àmbit d'actuació estigui limitat al seu territori.

b) L'autorització de les activitats i els serveis de seguretat privada que es duguin a terme a la comunitat autònoma quan requereixin aquesta o control previ.

c) La inspecció i sanció de les activitats de seguretat privada que es facin a la comunitat autònoma, així com de qui els prestin o utilitzin i la inspecció i sanció

dels despatxos de detectius privats i de les seves sucursals que duguin a terme la seva activitat en la comunitat autònoma.

d) La recepció de la declaració responsable, inspecció i sanció dels centres de formació del personal de seguretat privada que tinguin la seva seu a la comunitat autònoma.

e) La coordinació dels serveis de seguretat i investigació privades prestats a la comunitat autònoma amb els de la policia autonòmica i les policies locals.

f) L'autorització, inspecció i sanció dels establiments i instal·lacions industrials, comercials i de serveis situats a la comunitat autònoma que estiguin obligats a adoptar mesures de seguretat.”

El mateix article també atorga competències a les comunitats autònomes que, com en el cas de Catalunya, hagin assumit competència executiva en matèria de seguretat privada, d'acord amb l'estatut d'autonomia, i que disposin de policia pròpia:

a) L'autorització, inspecció i sanció de les empreses de seguretat privada que tinguin el seu domicili a la comunitat autònoma i l'àmbit d'actuació de les quals estigui limitat al seu territori.

b) La denúncia, i posada en coneixement de les autoritats competents, de les infraccions comeses per les empreses de seguretat que no estiguin incloses en el paràgraf anterior.

La disposició final tercera estableix que el ministre de l'Interior ha de dictar les disposicions reglamentàries necessàries per al desplegament de la Llei. La disposició derogatòria única aclareix que el Reglament de seguretat privada, aprovat pel Reial decret 2364/1994, de 9 de juliol, manté la seva vigència en el que no contravingui la Llei. El mes d'octubre de 2015 el nou Reglament resta pendent d'aprovació i tot sembla indicar que ja haurà de ser aprovat pel nou Govern de l'Estat que sorgeixi de les eleccions generals. El III Congrés Nacional de

Seguretat Privada, que va tenir lloc el 18 de novembre de 2014, va aprovar un seguit de propostes de les empreses participants amb relació al contingut del futur desplegament reglamentari de la Llei 5/2014.

4.3. EL PAPER DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

4.3.1. L'exercici de les competències

Les competències de la Generalitat són exercides pel Departament d'Interior, per mitjà de la Direcció General d'Administració de Seguretat i, en concret, per la Subdirecció General de Seguretat interior.

La Generalitat, abans de l'aprovació de la Llei 5/2014 per part de l'Estat, havia elaborat normativa relacionada amb la seguretat privada. Cal destacar el Decret 272/1995, de 28 de setembre, de regulació de l'exercici de competències en matèria de seguretat privada; el Decret 233/1998, de 30 de juliol, pel qual es crea el Consell de Coordinació de la Seguretat Privada, i l'Ordre del Departament d'Interior, Relacions institucionals i Participació IRP/198/2010, de 29 de març, per la qual s'estableixen els criteris d'actuacions per al manteniment i la verificació dels sistemes de seguretat i la comunicació a la Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra dels avisos d'alarma. També cal tenir present que l'any 2008 la Generalitat va assumir de manera efectiva la competència per a l'autorització dels centres de formació del personal de seguretat privada que desenvolupen la seva activitat a Catalunya. Posteriorment l'Institut de Seguretat Pública de Catalunya va promoure diverses activitats formatives amb relació a la seguretat privada: una jornada de formació de personal de la seguretat privada (2009), una jornada de la policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra i el Col·legi Oficial de Detectius Privats de Catalunya (2009), i tres jornades per al personal formador de l'àmbit de la seguretat privada (anys 2009 i 2010). El mateix ISPC va crear la Comissió de Relacions amb Entitats, Centres i Professionals de Seguretat Privada, prevista en l'article 16 de la Llei 10/2007, de l'ISPC, que va fer dues reunions. En els

darrers anys l'ISPC no ha continuat desenvolupant aquesta línia de treball.

Després de l'aprovació de la nova Llei de seguretat privada, el Departament d'Interior va aprovar la Resolució INT/2110/2014, de 10 de setembre, per la qual s'aproven els criteris orientatius per a l'aplicació de determinats aspectes de la Llei 5/2014, de 4 d'abril, de seguretat privada, a Catalunya.

El Departament d'Interior va crear la Unitat Permanent d'Interlocució Operativa amb la Seguretat Privada (UPIOSP), que està encarregada de crear un canal d'intercanvi bidireccional entre el Cos de Mossos d'Esquadra i la seguretat privada.

La Generalitat ha impulsat l'aprovació d'un acord marc del servei de seguretat privada (2009), d'un codi de bones pràctiques en la contractació pública del servei de vigilància i seguretat (2011) i d'un plec de clàusules administratives particulars relatiu a l'Acord marc dels serveis de vigilància i seguretat (2013).

4.3.2. El Pla general de seguretat de Catalunya 2014-2015

El Pla general de seguretat de Catalunya 2014-2015 elaborat pel Departament d'Interior, dedica l'objectiu estratègic 27 a "consolidar els mecanismes de control i col·laboració amb el sector de la seguretat privada". Defineix les següents actuacions:

- a) Aprofundir en els mecanismes de coordinació entre la seguretat pública i la seguretat privada que fomenti l'intercanvi d'informació (millora de la Unitat Permanent d'Informació Operativa amb la Seguretat Privada).
- b) Sessions informatives i formatives per unificar criteris d'aplicació de la nova Llei de seguretat privada.
- c) Difusió i promoció d'adhesions al Codi de bones pràctiques en seguretat privada.
- d) Revisió dels procediments d'autorització i de comunicació de reformes de les mesures de seguretat dels establiments obligats.

e) Organització de reunions de treball i jornades informatives amb els actors de la seguretat privada.

f) Elaboració i execució del pla anual d'inspeccions del sector de la seguretat privada.

5. PRINCIPALS PROBLEMES DETECTATS

De les reunions amb sectors diversos relacionats amb la seguretat privada, se'n pot desprendre un diagnòstic que inclou com a principals problemes els següents:

a) L'existència d'un elevat nivell d'intrusisme que comporta que empreses no homologades i amb treballadors no qualificats es presentin a concursos públics i els guanyin, atès que proposen ofertes més econòmiques que en alguns casos podrien constituir baixa temerària. No és estrany trobar casos en què vigilants de seguretat són substituïts per auxiliars de serveis, mancats de la formació necessària, per assolir un servei més econòmic.

b) La subrogació obligatòria en assumir un servei és un mecanisme positiu per garantir el manteniment dels llocs de treball, però pot comportar problemàtiques difícils de resoldre.

c) En aquest sector hi ha empreses que es despenguen dels convenis col·lectius sectorials amb els conseqüents efectes negatius per als drets dels treballadors.

d) Algunes empreses presenten pressupostos molt ajustats, directament relacionats amb la limitació de recursos de les administracions que contracten: baixar el llistó pot comportar conseqüències negatives com ara l'increment il·limitat d'hores extres, i fins i tot el pagament en negre entre algunes empreses i els seus treballadors.

e) Aquestes situacions es produeixen sobretot en l'Administració local, en què no hi ha ni un acord marc de contractació ni un codi de bones pràctiques, i en què cada ajuntament, diputació, consell comarcal o àrea metropolitana utilitza els seus criteris, d'acord amb les possibilitats que els atorga la normativa vigent. En aquest àmbit és on es detecta una situació més complexa: tot i l'existència d'algunes iniciatives lloables, com ara la publicació per part de l'Associació Catalana de Municipis del manual "Sóc regidor de seguretat i ara què?", confeccionat pel cap de seguretat corporativa de la

Diputació de Barcelona, Joan Miquel Capell, que incorpora un capítol dedicat als dubtes més habituals pel que fa a la relació entre les administracions locals i la seguretat privada, la diversitat de realitats i la manca de criteris generals que provoquen molts problemes reconeguts pels sectors implicats i que poden provocar conseqüències negatives per a la ciutadania.

f) De vegades els principals afectats pels problemes detectats són els mateixos treballadors de les empreses de seguretat privada, que veuen restringits els seus drets, es troben immersos en la precarietat i en una difícilíssima conciliació de la vida familiar i laboral. Aquests problemes s'agreugen moltíssim en cas d'empreses no homologades.

g) Els sindicats i les associacions empresarials exposen la dificultat que els suposa l'existència de taxes molt elevades per poder denunciar un plec de condicions que considerin incorrecte.

h) Es detecta que de vegades l'empresa contractant exigeix a les empreses de seguretat privada que els empleats facin unes funcions que podrien correspondre al Cos de Mossos d'Esquadra o a altres empleats de la mateixa empresa contractant. Si d'aquestes funcions no s'informa prèviament d'una manera exhaustiva la part social i no es fomenta el diàleg, l'empresa contractada acaba traslladant la pressió als seus treballadors.

i) Sembla que el control que s'exerceix sobre les empreses que superen el milió d'euros en la contractació o més de cinc adjudicacions no s'aplica amb la mateixa intensitat i és insuficient en el cas de les altres empreses que tan sols estan sotmeses a escassos controls aleatoris.

j) Algunes empreses, quan estan obligades a disposar d'una seu a Catalunya, faciliten l'adreça d'un habitatge particular, la qual cosa converteix en inútil la garantia de control que aquesta exigència hauria de comportar.

k) La formació apareix com una de les qüestions problemàtiques. Són les mateixes empreses les que proporcionen la

formació en centres propis, en el cas de les grans empreses, mentre que la resta la fa en altres centres privats homologats. Tal com s'apuntava en el punt 3, actualment a Catalunya hi ha 132 centres de formació homologats. Es detecten mancances en la formació rebuda i, sobretot, es denuncia la manca de reciclatge professional. D'altra banda, la condició per poder rebre una formació permanent adequada és disposar de condicions laborals dignes.

Les primeres experiències formatives impulsades per l'Institut de Seguretat Pública de Catalunya, els anys 2019-2010, quan aquest va assumir les funcions d'autorització de centres de formació privats, basades en la realització de jornades de formació destinades a directores i professors d'aquests centres, amb participació d'empreses i administracions contractants, trobades de professors per àrees i jornades amb detectius privats, no han tingut continuïtat en els darrers anys. Tampoc no ha tingut continuïtat dins l'ISPC la Comissió de Relacions amb

Entitats, Centres i Professionals de Seguretat Privada.

l) Es detecta una manca de normativa clara pel que fa a la relació vigilants de seguretat-ciutadania i a la garantia dels drets de les persones, fet que també té una clara relació amb la insuficient formació.

m) No estan definits amb claredat els canals entre l'Administració i les empreses de seguretat i les empreses i administracions contractants pel que fa a la denúncia de casos de mala praxi i la informació sobre la seva resolució.

n) La legislació vigent, article 31, lletra d) de la Llei 5/2014, de 4 d'abril, preveu que els vigilants de seguretat han de denunciar les infraccions a les normes administratives, sense preveure com es pot identificar la persona infractora, fet que acostuma a provocar discussions, i fins i tot enfrontaments.

6. RECOMANACIONS I PROPOSTES

Primera: S'han de definir els mecanismes de col·laboració entre la seguretat pública i privada

Cal definir el paper de la seguretat privada dins el model de seguretat de Catalunya.

La seguretat pública exerceix un paper fonamental i té aspectes als quals no pot renunciar perquè han de ser exclusius de l'Administració pública. Però la seguretat privada presta avui dia molts serveis d'àmplia repercussió en els drets de les persones, que, per raons d'eficàcia i econòmiques, la seguretat pública no pot oferir.

En conseqüència, ha de tenir ben definits els seus mecanismes de col·laboració amb la seguretat pública.

Segona: La Generalitat hauria de tenir més competències en seguretat privada, tenint en compte que les té en la pública

L'article 163 de l'Estatut d'autonomia de 2006 defineix les competències de la Generalitat d'execució de la legislació de l'Estat. L'article 13 de la Llei de l'Estat 5/2014, de 4 d'abril, de seguretat privada, defineix les competències de les comunitats autònomes en general i de les que, com Catalunya, han assumit la competència executiva en aquesta matèria.

Caldria impulsar una interpretació com més extensiva millor amb relació a les facultats de la Generalitat, a través d'una negociació amb el Govern de l'Estat. Una de les funcions que es podria negociar seria l'assumpció per part de la Generalitat de la realització dels exàmens que atorguen la categoria de vigilant de seguretat, que ara depèn del Ministeri de l'Interior.

Tercera: S'ha de fer un seguiment permanent dels codis de bones pràctiques en la contractació pública

L'Acord marc del servei de vigilància i seguretat i el Codi de bones pràctiques en la contractació pública del servei de

vigilància i seguretat, actualment vigents, signats per la Generalitat de Catalunya, l'Associació Catalana d'Empreses de Seguretat, l'Asociación Profesional de Compañías Privadas de Seguridad de España, la UGT i CCOO, constitueix un bon instrument pel que fa a la contractació que depèn de la Generalitat de Catalunya. Caldria, però, actualitzar de forma periòdica les empreses que s'hi puguin acollir i, sobretot, fer un seguiment acurat de l'aplicació que permeti adoptar les mesures que siguin necessàries en cada moment, incloent-hi el seguiment de l'execució dels contractes.

En el marc de les relacions entre la Generalitat i les empreses de seguretat caldria assegurar la progressiva eliminació dels retards de l'Administració en els pagaments compromesos per aconseguir que la Generalitat compleixi l'obligació d'efectuar els pagaments en el termini legalment establert. En tot cas, si en algun moment això no és possible, l'Administració, mitjançant fórmules de garantia, hauria d'assegurar que les empreses puguin rebre les quantitats pendents.

Quarta: Cal una acció decidida de la Generalitat contra l'intrusisme

L'intrusisme és un dels grans problemes que pateix la seguretat privada. Aquest fet es concreta de vegades en adjudicacions a empreses no homologades, en prestació de serveis per part de personal no qualificat i que pateix condicions laborals molt negatives, en pagaments en negre, entre d'altres.

Tot això comporta un servei deficient que rep l'Administració o l'empresa contactant i possibles problemes per a les persones derivats de la baixa qualificació del personal que presta el servei.

Com a conseqüència, s'estén una mala imatge de la seguretat privada que afecta injustament les empreses que presten correctament els seus serveis.

Cal una actuació decidida contra aquest fenomen per part de la Generalitat de Catalunya i un compromís social clar de les administracions i de les empreses públiques i privades que contracten serveis de seguretat privada, tant de respectar els principis de contractació i els convenis col·lectius

vigents com de no encarregar a les empreses contractades funcions en les quals no siguin competents.

És indispensable introduir en els plecs de condicions el concepte de responsabilitat social corporativa i estudiar la possibilitat d'afegir als criteris econòmics altres consideracions que tinguin present la capacitat d'innovació de l'empresa contractada i les accions inspectores de l'empresa o administració contractant.

Si es volen desenvolupar aquests paràmetres s'ha de tenir present que no sempre l'oferta més econòmica serà la que assegura el millor servei.

Cinquena: Els ajuntaments també haurien de tenir un codi de bones pràctiques propi

És indispensable estendre l'Acord marc de contractació i el Codi de bones pràctiques a l'Administració local (ajuntaments i empreses que en depenen, diputacions, Àrea Metropolitana de Barcelona i consells comarcals), ja que dins l'àmbit públic és on es produeix el grau més alt de dispersió i de situacions amb menys garanties.

En aquest sentit, es proposa l'elaboració d'un projecte d'acord marc de contractació i de codi de bones pràctiques, amb el comitè de seguiment consegüent, que s'hauria de concretar en la creació d'una taula en la qual participin la Generalitat, la Federació de Municipis de Catalunya i l'Associació Catalana de Municipis (i per la seva entitat especial, la Diputació i l'Ajuntament de Barcelona), les associacions d'empreses de seguretat i els sindicats.

Aquesta taula haurà de tenir present el respecte a l'autonomia local i la diversitat de situacions que es produeixen en el món municipal per analitzar si cal la confecció de tots els instruments esmentats o cal adaptar-los a l'Administració local, per exemple posant a disposició dels municipis plecs tipus de condicions.

Sisena: Les empreses han de tenir seu social real a Catalunya

En aquest apartat caldria vetllar perquè l'obligació de l'empresa contractada de

disposar d'una seu social a Catalunya no fos una simple formalitat, sinó que l'empresa hagués de disposar d'una autèntica seu real i visitable.

Setena: S'ha de facilitar la possibilitat d'impugnar la contractació

El fet que calgui abonar quantioses taxes per procedir a la impugnació d'una contractació davant la Generalitat fa molt difícil que les associacions empresarials, els sindicats i les entitats o empreses del tercer sector puguin exercir els seus drets. Caldria estudiar la possibilitat d'una revisió del sentit i de la quantia de les taxes.

Vuitena: Cal fer el desplegament reglamentari previst en la Llei de seguretat privada

La Llei de seguretat privada no atorga als vigilants de seguretat privada la categoria d'agents de l'autoritat: les seves funcions no són policials. Però l'article 31 defineix la protecció jurídica d'agent de l'autoritat i estableix que "es consideren agressions i desobediències a agents de l'autoritat les que es cometin contra el personal de seguretat privada, degudament identificat, quan porti a terme activitats de seguretat privada en cooperació i sota el comandament de les forces i cossos de seguretat".

Aquest article requereix un desplegament reglamentari per part de l'Estat que no s'ha produït. Alhora cal assegurar que en tot moment funcionen els protocols de relació amb el Cos de Mossos d'Esquadra o amb la Guàrdia Urbana de Barcelona o les policies locals.

Novena: La formació del personal de seguretat privada és fonamental i la Generalitat ha de garantir-la a través de l'ISPC

La formació del personal que exerceix tasques de seguretat privada és fonamental per a la seva pròpia seguretat i la garantia dels drets de les persones. A partir de les competències de la Generalitat, caldria anar més enllà de l'exigència de la declaració responsable dels centres de formació, i

definir el paper que pot exercir l'Institut de Seguretat Pública de Catalunya (ISPC).

Atès que la formació la porten a terme centres homologats (propis de les grans empreses o independents), l'assumpció de tota la formació per part de l'ISPC no sembla legalment viable ni recomanable perquè comportaria el tancament d'aquests centres amb la corresponent pèrdua de llocs de treball.

Caldria, però, aprofundir en les previsions de la Llei 10/2007, de l'Institut de Seguretat Pública de Catalunya, i tornar a impulsar les experiències de formació que ja va oferir l'ISPC els anys 2009 i 2010, concretant-les en aspectes com ara la col·laboració en la formació, amb totes les garanties, dels formadors dels centres, en el marc dels requisits exigibles per a la seva homologació, i les altres tasques que escaiguin, en funció de les competències que pugui assumir la Generalitat.

A més d'aquesta actuació relacionada amb la formació bàsica, es podria incidir en la formació permanent i en l'actualització de coneixements dels diversos actors vinculats a la seguretat privada, en el marc de la col·laboració entre aquests i el Cos de Mossos d'Esquadra i les policies locals.

La participació de la Generalitat en tasques formatives en l'àmbit de la seguretat privada exigiria una coordinació entre l'ISPC, les empreses de seguretat i les empreses i administracions contractants per adequar la formació a les demandes de les empreses i administracions contractants i la proximitat al servei.

Per possibilitar aquesta coordinació entre l'ISPC i el sector de la seguretat privada, i poder atendre les seves necessitats formatives, seria necessari tornar a activar la Comissió de Relacions amb Entitats, Centres i Professionals de Seguretat Privada, prevista en l'article 16 de la Llei 10/2007, de l'ISPC.

Desena: L'ISPC ha d'ajudar en la qualificació del personal

El grau en Seguretat impartit per l'ISPC i la Facultat de Dret de la Universitat de

Barcelona i el Màster en Direcció Estratègica de Seguretat i Policia esdevenen instruments de formació universitària que poden tenir efectes positius en la formació de personal qualificat de la seguretat privada.

Onzena: La implicació de l'ISPC i del Departament d'Interior és fonamental

El Departament d'Interior i l'ISPC podrien aportar eines teòriques a les empreses privades de seguretat i a les empreses i administracions contractants que permetin analitzar i dissenyar estratègies amb relació a fenòmens, com ara els vinculats a la violència urbana, que acostumen a esdevenir problemes de difícil resolució en àmbits com el transport públic.

Dotzena: Cal un codi ètic o un codi deontològic de la seguretat privada

Més enllà dels principis que conté la Llei de seguretat privada, caldria que el codi ètic o codi deontològic del sector de la seguretat privada a Catalunya es desenvolupés, s'ampliés i s'apliqués.

Aquest codi ha d'afectar les empreses i administracions contractants, les empreses privades de seguretat i els vigilants. Pel que fa a aquests darrers, el codi hauria d'exercir un paper similar al que representa el Codi d'ètica policial per als Mossos d'Esquadra i les policies locals, de concretar les relacions entre el personal de seguretat privada i les persones per garantir els drets de les persones i la no-discriminació sota cap concepte, com ara l'origen, l'orientació sexual o tipus de vestimenta, i de posar mecanismes de queixa a disposició de les persones.

Tretzena: La manera d'actuar en cas de mala praxi ha d'estar ben definida

En casos de mala praxi d'algun vigilant de seguretat privada caldria tenir ben definit l'itinerari de la denúncia cap a l'Administració pública i el retorn d'informació sobre la resolució del cas cap a l'empresa privada i l'empresa o administració contractant.

Catorzena: El Síndic continuarà el seu treball amb el sector

Per tal d'assegurar l'aplicació de les mesures proposades, el Síndic de Greuges continuarà treballant amb el sector per elaborar un segon document en què es desenvolupin i es concretin algunes d'aquestes mesures.

Les quatre principals recomanacions són:

1. La formació, amb la definició del paper de l'Institut de Seguretat Pública de Catalunya, i la recuperació de la seva

actuació en matèria formativa amb relació a la seguretat privada.

2. La necessària creació d'una taula dels sectors relacionats amb l'Administració local i la seguretat privada que permeti elaborar un acord marc de contractació i un codi de bones pràctiques adaptats a les característiques d'aquest àmbit .

3. L'aplicació i ampliació del Codi deontològic de la seguretat privada a Catalunya.

4. La necessitat de disposar d'instruments de seguiment de les mesures acordades.

SÍNDIC

EL DEFENSOR
DE LES
PERSONES

Síndic de Greuges de Catalunya
Passeig Lluís Companys, 7
08003 Barcelona
Tel 933 018 075 Fax 933 013 187
sindic@sindic.cat
www.sindic.cat

